

Силабус курсу:

**«Сучасні методи контролю транскордонних
інфекцій тварин, птиці та людей»**

**СХІДНОУКРАЇНСЬКИЙ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ІМЕНІ ВОЛОДИМИРА ДАЛЯ**

Ступінь вищої освіти: Доктор філософії

Спеціальність: 211 Ветеринарна медицина

Рік підготовки: 2, семестр 3

Семестр викладання: осінь

Кількість кредитів ЕКТС: 4

Мова(-и) викладання: українська

**Вид семестрового
контролю** іспит

Автор курсу та лектор:

д.в.н., проф., Наливайко Людмила Іванівна

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

професор кафедри здоров'я тварин і екології

посада

I.nalyvaiko@lgnau.edu.ua

електронна адреса

+38-095-299-55-59

телефон

месенджер

консультації

Викладач практичних занять:*

вчений ступінь, вчене звання, прізвище, ім'я та по-батькові

посада

електронна адреса

телефон

месенджер

консультації

* – 1) дані підрозділи вносяться до силабусу в разі, якщо практичні та (або) лабораторні заняття проводить інший викладач, котрий не є автором курсу та лектором; 2) припустимо змінювати назву підрозділу на «**Викладач лабораторних та практичних занять:**», якщо лабораторні та практичні заняття проводить один викладач, котрий не є автором курсу та лектором.

Анотація курсу

Цілі вивчення курсу:

«Сучасні методи контролю транскордонних інфекцій тварин, птиці та людей» є підготовка високо-кваліфікованих фахівців у формуванні уявлень про теоретичні основи і практичні знання з інфекційних хвороб сільськогосподарських тварин, птиці та людини, про епізоотологічні закономірності виникнення, прояви і поширення інфекційних хвороб, лабораторні методи діагностики емерджентних захворювань, що виникли і отримали поширення в світі за останній час.

Результати навчання:

Знати і володіти: методологією наукових досліджень у галузі ветеринарної медицини, виявляти і розв'язувати наукові задачі та практичні проблеми з використанням та глибоким переосмисленням наявних і створенням нових цілісних знань, висувати гіпотези та генерувати нові ідеї щодо освітньої діяльності, а також здійснювати діагностику, лікування та профілактику патологій заразної етіології та збереження довкілля.

.

Вміти:

-володіти сучасними передовими концептуальними та методологічними знаннями і вміннями, необхідними для виконання науково-дослідницької та/або професійної діяльності за спеціальністю «Ветеринарна медицина»;

-здійснювати організацію практичних і лабораторних досліджень з ветеринарної медицини відповідно до вимог безпеки життєдіяльності й охорони праці;

-професійно презентувати результати своїх досліджень на вітчизняних та міжнародних наукових конференціях, семінарах, мати досвід практичного використання іноземної мови у науковій, інноваційній та педагогічній діяльності;

-розуміти шляхи впровадження результатів наукових досліджень з ветеринарної медицини у виробництво, навчальний процес та науку

.

Передумови до початку вивчення:

Інфекційні хвороби тварин, птиці та людини

Мета курсу (набуті компетентності)

В наслідок вивчення даного навчального курсу здобувач вищої освіти набуде наступних компетентностей:

- ПРН1. Знати і грамотно використовувати термінологію ветеринарної медицини.
- ПРН4. Збирати анамнестичні дані під час реєстрації та обстеження тварин, приймати рішення щодо вибору ефективних методів діагностики, лікування та профілактики хвороб тварин.
- ПРН6. Розробляти карантинні та оздоровчі заходи, методи терапії, профілактики, діагностики та лікування хвороб різної етіології.
- ПРН8. Здійснювати моніторинг причин поширення хвороб різної етіології та біологічного забруднення довкілля відходами тваринництва, а також матеріалами та засобами ветеринарного призначення.
- ПРН9. Розробляти заходи, спрямовані на захист населення від хвороб, спільних для тварин і людей.
- ПРН11. Узагальнювати та аналізувати інформацію щодо ефективності роботи ветеринарних фахівців різного підпорядкування.
- ПРН18. Здійснювати облікову звітність під час фахової діяльності.

СТРУКТУРА КУРСУ

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
1.	Тема 1 Загрози інфекцій та алгоритм протидії транскордонним хворобам тварин	денна 2/0/2	етіологія та еволюція хвороби, її поширення у світі; епізоотологічні особливості; імунологічні характеристики збудника; клінічні ознаки хвороби; патологічні зміни в організмі зумовлені патогеном; діагностика: польова, диференційна та лабораторна тощо). Міжнародна класифікація заразних хвороб тварин.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
2.	Тема 2. Транскордонні хвороби бактеріальної етіології.	денна 4/0/2	сибірка, туберкульоз, бруцельоз, псевдотуберкульоз, паратуберкульоз). Загальне визначення хвороб, етіологічний фактор, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, діагностика та лікувальні заходи)	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
3.	Тема 3. Транскордонні емерджентні хвороби вірусної етіології	денна 4/0/2	ящур, сказ, віспа, чума ВРХ, контагіозна плевропневмонія ВРХ, чума дрібних жуйних, катаральна гарячка овець (блутанг), везикулярний стоматит, лихоманка долини Ріфт, ефемерна лихоманка великої рогатої худоби, губчастоподібна енцефалопатія (пріони), лихоманка Шмалленберга, хвороба Бунговано, «атипова пневмонія»). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
4.	Тема 4. Транскордонні хвороби коней	денна 4/0/4	(сап, інфекційна анемія (ІНАН), грип, венесуельський енцефаломієліт, гарячка західного Нілу). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патолого-анатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
5.	Тема 5. Транскордонні хвороби свиней	денна 4/0/2	(класична чума, африканська чума, хвороба Тешена, грип, везикулярна хвороба). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
6.	Тема 6. Транскордонні емерджентні хвороби птиці	денна 4/0/2	(нюкаслська хвороба, грип птиці, інфекційний бурсит, чума качок). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

№	Тема	Години (Л/ЛБ/ПЗ) за формами навчання	Стислий зміст	Інструменти і завдання
7.	Тема 7. Хвороби хутрових звірів	денна 4/0/2	(псевдомоноз норок, алеутська хвороба, вірусна геморагічна хвороба кролів, міксоматоз кролів). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання
8.	Тема 8. Хвороби м'ясоїдних	денна 4/0/2	(чума м'ясоїдних, інфекційний гепатит). Визначення хвороб, етіологія, епізоотологія та епідеміологія, патогенез, клінічні ознаки, патологоанатомічні зміни, лабораторна та диференційна діагностика, заходи боротьби і профілактики.	Участь в обговоренні Тести Індивідуальні завдання

Літературні джерела

1. Грип птиці (епізоотологія, діагностика, профілактика). (2010). Під редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН України Стегнія Б.Т. Харків, 2010. 173 с.
2. Емерджентні інфекції птиці: грип та Ньюкаслська хвороба. Епізоотологія, моніторинг, діагностика та профілактика. (2012). За редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН і РАСГН Б.Т. Стегнія. Київ: Аграр. наука, 2012. 304 с. 155 іл.
3. Макаров В.В., Грубый В.А., Сухарев О.И. и др. (2012). Список МЭБ и трансграничные инфекции животных: учебное пособие. Владимир, ВНИИЗЖ, 2012. 162 с.
4. Недосеков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. (2015). Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 336 с.
5. Корнієнко Л. Є., Наливайко Л. І., Недосеков В. В. (2017) Інфекційні хвороби птиці : навчальний посібник. - Херсон : Олді-плюс , 2017. 528 с.
6. Наливайко Л.І. , Палій А.П., Євстаф'єва В.О., Родіонова К.О., Івлева О.В. (2019). Хвороби хутрових тварин: науково-методичний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 412 с.
7. Родіонова К.О., Палій А.П., Наливайко Л.І. (2019). Ветеринарна санітарія та дезінфектологія: термінологічний словник. Харків.: «Стиль-Издат», 2019. 123 с.
8. Папуги в нашій оселі [Текст]: наук.-метод. посіб./Л.І. Наливайко, Пархоменко Л.І., Палій А.П., Родіонова К.О., Івлева О.В. – Харків.: «Міськ друк»,: 2020. 167 с. - ISBN 978-617-7912-14-8
9. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko , O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. Ukrainian Journal of Ecology, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
10. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko, O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. Ukrainian Journal of Ecology, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
11. Lyudmyla Nalyvayko, Kateryna Rodionova, Svitlana Pankova, Natalia Shomina, Oleg Katerynych, Mariia Khymych. (2021). “Comparative characteristics of eggs of chickens of domestic and foreign selection in their diverse age”. Potravinarstvo Slovak Journal of Food Sciences, vol.15, 2021, p. 245-253 <https://doi.org/10.5219/1501> ISSN 1337-0960 (on line)

Додаткові:

1. Практическое руководство по биологической безопасности в лабораторных условиях [текст] // Изд-е 3-е, рус. – ВОЗ. – 2004. – 190 с.

2. International Classification of Diseases [text] // 3rd Edition (ICD-O-3). – WHO. – 2000. – 67 p.
3. Global Biosafety and Biosecurity: Taking Action [text] // Math. IFBA building meeting, Bangkok, Thailand, 15-17 February 2011. –117 p.
4. Sciences and Diseases Surveillance Review [text] // CBEP Meeting Proc., Garmisch-Partenkirchen, Germany, 14-17 March 2011. – 108 p.

Електронні ресурси

1. Література бібліотеки СНУ ім. В. Даля та Електронного ресурсу навчально-методичного забезпечення СНУ.
2. Інтернет-ресурси.

Шкала оцінювання студентів:

Сума балів за всі види навчальної діяльності	Оцінка ECTS	Оцінка за національною шкалою	
		Екзаменаційна оцінка	Залік
90-100	A	відмінно	зараховано
82-89	B	добре	
74-81	C		
64-73	D	задовільно	
60-63	E		
35-59	FX	незадовільно з можливістю повторного складання	Студент відповів на менше, ніж 50% тестів. Не знає матеріалу поточної теми, не може побудувати логічну відповідь. Під час відповіді і демонстрації практичних навичок робить значні, грубі помилки. Творче завдання не виконав. не зараховано з можливістю повторного складання
1-34	F	незадовільно з обов'язковим повторним вивченням дисципліни	Студент відповів на менше, ніж 50% тестів. Не відповідає на додаткові запитання, не розуміє матеріалу. Творче завдання не виконав Не зараховано з обов'язковим повторним вивченням дисципліни

Рекомендована література

1. Ветеринарна мікробіологія / Скибіцький В.Г., Власенко В.В., Козловська Г.В., Ібатулліна Ф.Ж., Ташута С.Г., Мельник М.В. / К.: ТОВ «Дорадо-Друк», 2012. – 367 с.
2. Красочко, П.А., Якубовский, М.П., Красочко, И.А., Лысенко, А.П., Еремец, В.И. & Прудников, В.С. (2008). Иммунокоррекция в клинической ветеринарной медицине. Минск: Техноперспектива.
3. Калініна О.С. Ветеринарна вірусологія: Підручник. / О.С. Калініна, І.І. Панікар, В.Г. Скибіцький. — К.: Вища освіта, 2004. — 432 с.
4. Яблонська О. В. Ветеринарна мікробіологія: навчальний посібник / О. В. Яблонська, Т. В. Мазур, Ф. Ж. Ібатулліна — К.: ТОВ «НВП «Інтерсервіс», 2017.—432 с.

5. Методологія і методи наукових досліджень у тваринництві та ветеринарній медицині: Навчальний посібник. Друге видання / Укладачі: професор В.А. Яблонський, професор О.В. Яблонська.—Київ: 2014.— 512 с.
6. Скибіцький В.Г. Практикум з ветеринарної вірусології. / Скибіцький В.Г., Панікар І.І., Ткаченко О.А та ін. — К.: Вища освіта, 2005.
7. Ташута С.Г. Курс лекцій з ветеринарної вірусології: Навчальний посібник. / С.Г. Ташута. — К.: «ФОП Нагорна І.Л.», 2010. — 401 с.
8. Влізла В. В. Лабораторні методи досліджень у біології, тваринництві та ветеринарній медицині : довідник / В. В. Влізла, Р. С. Федорук, І. Б. Ратич та ін.; за ред. В. В. Влізла. — Львів : СПОЛОМ, 2012. — 764 с.
9. Головкин, А.Н., Ушкалов, В.А., Скрыпник, В.Г. & Стегний, Б.Т. и др. (Ред.). (2007). Микробиологические и вирусологические методы исследования в ветеринарной медицине: справочное пособие. Х.: «НТМТ». 512 С.
10. Sachse, K. PCR detection of microbial pathogens: methods and protocols. *Methods in Molecular Biology*. [Kaderali, L.](#) Primer design for multiplexed genotyping /L. [Kaderali // Methods Mol. Biol.](#) – 2007. – Vol. 402. – P. 269–286.
11. Multiplex PCR: optimization and application in diagnostic virology / Е.М. [Elnifro \[et al.\] // Clin. Microbiol. Rev.](#) – 2000. – Vol. 13, № 4. – P. 559–570.
12. Viljoen, G.J. *Molecular Diagnostic PCR Handbook* /G.J. Viljoen// *Methods in Molecular Biology*. – 2005. – Vol. 92 – P. 345.
13. Грип птиці (епізоотологія, діагностика, профілактика). (2010). Під редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН України Стегнія Б.Т. Харків, 2010. 173 с.
14. Емерджентні інфекції птиці: грип та Ньюкаслська хвороба. Епізоотологія, моніторинг, діагностика та профілактика. (2012). За редакцією доктора ветеринарних наук, професора, академіка НААН і РАСГН Б.Т. Стегнія. Київ: Аграр. наука, 2012. 304 с. 155 іл.
15. Макаров В.В., Грубый В.А., Сухарев О.И. и др. (2012). Список МЭБ и трансграничные инфекции животных: учебное пособие. Владимир, ВНИИЗЖ, 2012. 162 с.
16. Недосеков В.В., Мельник В.В., Макаров В.В. (2015). Транскордонні хвороби тварин з основами стемпінг-ауту: навчальний посібник. Херсон: Грінь Д.С., 2015. 336 с.
17. Корнієнко Л. Є., Наливайко Л. І., Недосеков В. В. (2017) Інфекційні хвороби птиці : навчальний посібник. - Херсон : Олді-плюс , 2017. 528 с.
18. Наливайко Л.І. , Палій А.П., Євстаф'єва В.О., Родіонова К.О., Івлева О.В. (2019). Хвороби хутрових тварин: науково-методичний посібник. К.: Видавничий дім «Кондор», 2019. 412 с.
19. Родіонова К.О., Палій А.П., Наливайко Л.І. (2019). Ветеринарна санітарія та дезінфектологія: термінологічний словник. Харків.: «Стиль-Издат», 2019. 123 с.
20. Папуги в нашій оселі [Текст]: наук.-метод. посіб./Л.І. Наливайко, Пархоменко Л.І., Палій А.П., Родіонова К.О., Івлева О.В. – Харків.: «Міськ друк»,: 2020. 167 с. - ISBN 978-617-7912-14-8
21. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko , O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. *Ukrainian Journal of Ecology*, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
22. K.O.Rodionova, A.P.Paliy, A.P.Palii, I.V.Yatsenko, T.I.Fotina, N.M.Bogatko, V.F. Mohutova, L.I. Nalyvayko, O.V. Ivleva, T.A. Odyntsova (2020) Effect of ultraviolet irradiation on beef carcass yield. *Ukrainian Journal of Ecology*, 2020, 10(2), 410-415, doi: 10.15421/2020_118. UDC 619.5:6616-085.636.5
23. Lyudmyla Nalyvayko, Kateryna Rodionova, Svitlana Pankova, Natalia Shomina, Oleg Katerynych, Mariia Khimych. (2021). “Comparative characteristics of eggs of chickens of domestic and foreign selection in their diverse age”. *Potravinarstvo Slovak Journal of Food Sciences*, vol.15, 2021, p. 245-253 [https:// doi.org/10.5219/1501](https://doi.org/10.5219/1501) SSN 1337-0960 (on line)

Додаткові:

1. Практическое руководство по биологической безопасности в лабораторных условиях [текст] // Изд-е 3-е, рус. – ВОЗ. – 2004. – 190 с.
2. International Classification of Diseases [text] // 3rd Edition (ICD-O-3). – WHO. – 2000. – 67 p.

3. Global Biosafety and Biosecurity: Taking Action [text] // Math. IFBA building meeting, Bangkok, Thailand, 15-17 February 2011. –117 p.
4. Sciences and Diseases Surveillance Review [text] // CBEP Meeting Proc., Garmisch-Partenkirchen, Germany, 14-17 March 2011. – 108 p.

Інформаційні ресурси

1. <http://vet.in.ua/> — Ветеринарний інформаційний ресурс України/ Імунобіологічні препарати.
2. <http://veterinaryvirology.com/>
3. http://www.virology.net/big_virology/bvdiseaselist.html. The Big Picture Book of Viruses
4. <http://www.virology.net/>
5. <http://www.microbiologybook.org/book/virol-sta.htm>
6. <http://www.npblog.com.ua/index.php/biologiya/bakteriyi-v-zhitti-ljudini.html>
7. <http://www.ukrreferat.com/index.php?referat=10525>
8. <http://referatu.ucoz.ua/load/7-1-0-558>

